

Harjastiksikulise esmasleid Eestist

Ain Raitviir

Möödunud suve esimene pool oli vihmase ja päikesevaesem kui tavaliselt. See lõi soodsad tingimused rohttaimede surnud vartel kasvavate tiksikulaadsete liudseente arenguks.¹

Mullu 17. juunil Kavilda ürgorus ekskurreerides märkasin noore istutatud männiku all varisekihis rikkalikult mitmesuguseid väikesi tiksikulaadseid. Umbes ruutmeetrisuurusel lapil leidsin üle kümne liigi, peamiselt tiksikuliste ja harjastiksiku-

liste sugukonnast. Ühel kõrrelise surnud varrel äratas mu tähelepanu pikakarvaline pruun harjastiksikuline.

Seen osutus määramisel liigiks *Trichopezizella horridula*, mida Eestis pole varem leitud. Tema jalata viljakehad on kas kausi- või liuakujulised, 0,2—0,5 mm läbimõõdus, väljastpoolt kaetud pikkade helepruunide turris karvadega, mille vahelt täiskasvanud seentel paistab kreemikas hümeeniumiketast. Karvad võivad olla kuni 0,5 mm pikkused ja 4,5—9 µm läbimõõdus. Eoskotis mõõtmetega 45—60 × 4,5—6 µm on kaheksa kahes reas paik-

¹ Vt EL 1965, 4, lk 241—243.

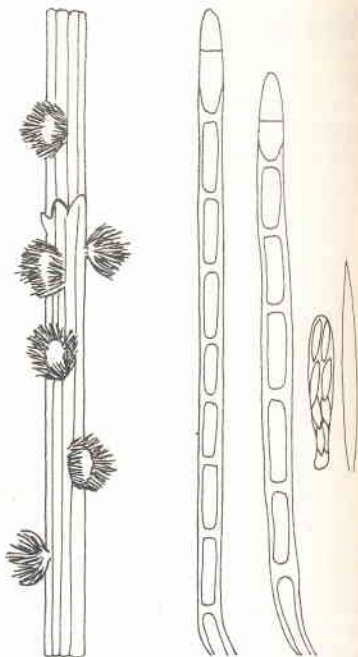
Vasakul *Trichopezizella horridula* viljakehad surnud kõrrel umbes 6 korda suurendatult, paremal viljakeha katvad karvad, eeskott ja parafüüs 200 korda suurendatult.

□ Joonistanud Malle Raitviir.

nevad käävjat $10-15 \times 1,5-2 \mu\text{m}$ suurusel. Eeskottide vahel asuvad neist tunduvalt pikemad lantsetjad parafüüsid.

Trichopezizella horridula kasvab eranditult kõrreliste surnud vartel ja kuigi laialdase levilaga, on ta kõikjal haruldane. Nõukogude Liidus olen teda seni leidnud ainult Tadžikistanist Hissaari mägedest. Mujal maailmas on seda harjastikulist leitud Prantsusmaalt, Ameerika Ühendriikidest ja Argentinast.

Väheste materjali põhjal on raske öelda, mis tüüpi on selle liigi levila. Tulemaalt pärineva Argentina leiu põhjal võib oletada, et *Trichopezizella horridula* bipolaarne areaalitäüp on seente hulgas haruldane. See liik on ilmselt niiskuse- ja jahedalembene, sest lõunas leidub teda mägedes ikka varakevad.

Ronga pesa klindikoopas

■
Lembit Mägi

Ronka tuntakse kui ettevaatlikku, kuid kohanemisvõimelist lindu. Eestis pesitseb ta peaaegu eranditult kõrgete mändide ladvas, vahel kuuskedel. Mõnikord ehitavad rongad pesi tehsvormidele — sagedamini triangulatsioonitornidesse ja kõrgepingemastidele, tavaliselt üle 8 m kõrgusele.¹ Levila metsavaestes piirkondades pesitsevad nad ka kaljuastangutel.

Matkal Tabasalu pangale leidsin ronga pesa klindikoopas, paeastangu vertikaalse osa jalamilt 4 meetri kõrgusel. Inimene sinna ilma abivahendita ei pääse. Klindi ülaosas pesa läheduses pöösaid ja puid ei kasva. Autotee on seal 16 m kaugusel. Klindi all kasvab laialehine mets, otse pesa alt algab klindi servagaristi asetsev sälkorg.

Mullu 16. juunil oli pesas kolm peatselt lennuvõimelist rongapoega. Pesa kõrguse (50 cm), suuruse ja ehituse järgi võib oletada, et linnud ei pesitse koopas esimest aastat.

¹ Vt ka EL 1977, 3, lk 186—187; 1979, 12, lk 814; 1983, 3, lk 182. *Toim.*

Tähelepanekuid haraka toitumisest

■
Jaanus Elts

Jälgisin aprilli algul 1986 Tallinnas Veski-metsas haraka käitumist. Ta lendas kraavikaldale ja leidis mõningase otsimise järel kulu seest kondi. Kondijupp nokas, hüples lind ringi ja toppis selle lõpuks ühte auku. Siis katkus harakas sealtsamast lähedalt kaks nokatäit kulu ning kattis saagi.

Harakal nagu teistelgi vareslastel on tugev peitmisinstinkt. Mõnikord peidab ta ka mitte-söödavaid esemeid. Samasugust käitumist olen korduvalt märganud noortel hallvarestel.

Möödunud aastal augustis juhtusin Mikitamäel (Põlva rajoonis) pealt nägema, kuidas harakas püüdis hiire. Kase ladvas istuv lind muutus äkitselt ärevaks ning lendas otseteed keset koristatud porgandipõldu. Ta hakkas kiiresti nokahoope jagama seal sibavale põlduruhiirele, aeg-ajalt hiirt õhku pildudes. Nii kulds harakal vähem kui minut, et ohvri elu lõpetada. Siis haaras ta saagi nokka ja lendas minema.